

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Kur un kā>**Kā iesniegt lietu tiesā**

Slovākija

1 Vai man noteikti ir jāvēlēties tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Atbildi uz šo jautājumu sk. sadaļā “Strīdu alternatīva izšķiršana — Slovākija”.

Ne visi strīdi ir obligāti jārisina tiesā. Vispirms pusēm vajadzētu mēģināt vienoties draudzīgā ceļā un rast kompromisu, kas ir pieņemams abām pusēm. Vēl viena iespēja ir strīdu risināt, izmantojot mediācijas procedūru. Mediācija ir ārpustiesas procedūra, kurā iesaistītās personas ar mediatora starpniecību risina strīdu, kas radies saistībā ar to līgumattiecībām vai citām tiesiskām attiecībām. Pusēm ir ieteicams vērsties tiesā tikai tad, kad ir izsmeltas visas strīda alternatīvas izšķiršanas iespējas, vai gadījumos, kad mērķis ir precīzi definēt pušu nostāju, tiesības un savstarpējos pienākumus.

Noteiktos apstākļos, kas izklāstīti Likumā par šķīrējtiesām (*zákon o rozhodcovskom konaní*) ar grozījumiem, šķīrējtiesas tribunāls var lemt lietās, kas saistītas ar:

- īpašuma strīdu izšķiršanu, kas izriet no vietējo un starptautisko komercietību un civiltiesību attiecībām, ja šķīrējtiesas procedūras norises vieta ir Slovākijas Republika;
- vietējo un ārvalstu šķīrējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi Slovākijas Republikā.

Ja tiesvedības strīda priekšmets nav ārpus Likuma par šķīrējtiesām darbības jomas un par ko jau celta prasība, tiesvedībā iesaistītās puses tiesā vai ārpus tiesas var vienoties par turpmāku lietas izskatīšanu šķīrējtiesā. Šāda vienošanās nozīmē, ka ir jābūt šķīrējtiesas līgumam. Ja šāda vienošanās tiek iesniegta tiesā, saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu (*Civilný sporový poriadok*, CSRK) tas nozīmē, ka prasība tiek atsaukta un tam piekrit arī atbildētājs.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu noilgums ir iestājies, ja tiesības celt prasību nav izmantotas likumā noteiktajā termiņā. Laika ierobežojums prasības celšanai ir atkarīgs no lietas.

Noilguma termiņi ir noteikti ar likumu. Vispārējais noilguma termiņš ir trīs gadi, kas sākas ar dienu, kurā tiesības var sākt izmantot.

Tiesa ņem vērā prasības noilgumu tikai pēc parādnieka norādījuma. Ja parādnieks uzstāj, ka tiesībām ir iestājies noilgums, noilgušās tiesības nevar izmantot arī kreditors.

3 Vai man jāvēlēties šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”.

Tiesu pilnvaras lemt konkrētā jautājumā ir noteiktas Eiropas Savienības tiesību aktos — regulās, starptautiskās daudzpusējās un divpusējās konvencijās — un, ja tādu nav, valsts tiesību aktos, ar kuriem regulē tiesību normu kolīziju.

Noteikumi, ar kuriem regulē Slovākijas tiesu pilnvaras, valsts līmenī ir izklāstīti Likumā Nr. 97/1963 par starptautiskajām privāttiesībām un procesuālajām tiesībām (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnóm práve súkromnom a procesnom*). Saskaņā ar pamatnoteikumu Slovākijas tiesām ir jurisdikcija, ja persona, pret kuru pieteikums (prasība) ir vērstas, ir reģistrējusi savu dzīvesvietu vai juridisko adresi Slovākijas Republikā, vai — īpašumtiesību lietās — ja personai ir īpašums šajā valstī. Pārējos noteikumos ir minēti nosacījumi attiecībā uz Slovākijas tiesu jurisdikciju. Līgumattiecību gadījumā puses var noteikt jurisdikciju līgumā. Noteiktos gadījumos Slovākijas tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija, piemēram, tiesvedībā saistībā ar lietu tiesībām attiecībā uz Slovākijas Republikā esošu nekustamo īpašumu vai Slovākijas Republikā esoša noma īpašuma iznomāšanu vai saistībā ar patentu, preču zīmju, dizainu un citu tiesību reģistrāciju vai spēkā esību.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēlēties, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”.

Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu jurisdikcija izskatīt lietu ir atbildētāja (personas, pret kuru vērstas prasība) dzīvesvietas tiesai, ja vien nav norādīts citādi. Parastā tiesa fiziskas personas (pilsoņa) gadījumā ir tiesa, kuras rajonā ir reģistrēta personas pastāvīgā dzīvesvieta, un, ja pastāvīgās dzīvesvietas nav, tiesa, kuras rajonā persona dzīvo; juridiskas personas gadījumā parastā tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir reģistrēta juridiskās personas juridiskā adrese, savukārt ārvalstu juridiskas personas gadījumā tiesa, kuras rajonā atrodas juridiskās personas struktūrvienība. Parastā tiesa valsts gadījumā ir tiesa, kuras rajonā radušies apstākļi, kuru dēļ celta prasība. Parastā tiesa komercietās ir tiesa, kuras rajonā ir atbildētāja juridiskā adrese, un, ja atbildētājam nav juridiskās adreses, tiesa, kuras rajonā atbildētājs veic uzņēmējdarbību. Ja atbildētājam nav uzņēmējdarbības vietas, parastā tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir atbildētāja dzīvesvieta.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēlēties, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”.

Pamatprincips pamata jurisdikcijas noteikšanai ir izklāstīts Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 12. pantā. Pirmajā instancē jurisdikcija parasti ir rajona tiesai (*okresný súd*). Apgabaltiesa (*krajský súd*) kā pirmās instances tiesa ir kompetenta lemt tikai noteiktos gadījumos, piemēram, strīdos saistībā ar trešo valsti vai personām, kurām ir diplomātiskā imunitāte un privilēģijas, ja strīds ietilpst Slovākijas Republikas tiesu kompetencē. Ar Likumu Nr. 371/2004 par tiesu atrašanās vietām un rajoniem Slovākijas Republikā (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky*) tiek regulēta jurisdikcija zemesgrāmatu tiesām, bankrota tiesām un izlīgumu tiesām, vekseļu un čeku tiesām, tiesām, kuras lemj lietās saistībā ar rūpnieciskā īpašuma aizsardzības priekšmetu aizsardzību un aizsardzību pret negodīgu konkurenci, tiesai, kas lemj lietās saistībā ar biržas darījumiem, tiesai, kas atbildīga par jautājumiem saistībā ar nepilngadīgu bērnu aprūpi, un tiesai, kas atbildīga par juridisko palīdzību finansiālu vajadzību gadījumā.

Strīda apmēram nav ietekmes uz to, kurai Slovākijas Republikas tiesai ir jurisdikcija lemt konkrētā lietā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Advokāta pārstāvība civillietās Slovākijas Republikā nav obligāta.

Advokāta pārstāvība ir noteikta ar likumu tikai atsevišķās procedūrās, piemēram, bankrota lietās, konkurences aizsardzībā, negodīgas konkurences lietās, intelektuālā īpašuma tiesību lietās un ārkārtas pārsūdzības procedūrās (Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 420. pants).

7 Tieši pie kā man jāvēlēties, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 125. pantu pieteikumam ir jābūt sagatavotam rakstiski uz papīra vai elektroniskā formā. Elektroniskā formā sagatavots pieteikums ir jāiesniedz papīra formā 10 dienu laikā pēc elektroniskās versijas iesniegšanas, pretējā gadījumā tas tiek noraidīts. Pieteikums papīra formā ir jāiesniedz noteiktā eksemplāru skaitā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tā kā puses civiltiesiskā procedūrā ir līdzvērtīgā stāvoklī, prasības pieteikums nav jāiesniedz slovāku valodā. Puses tiesā var rīkoties savā dzimtajā valodā vai citā valodā, kuru tās saprot. Tiesas pienākums ir nodrošināt tām vienlīdzīgas iespējas tiesību īstenošanai, t. i., arī mutisko un rakstisko tulkojumu.

Pieteikumu var iesniegt rakstveidā papīra vai elektroniskā formā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Noteiktas veidlapas prasības celšanai (tiesvedības uzsākšanas pieteikumam) nav.

Vispārīgas prasības ir izklāstītas Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 127. pantā. Prasības pieteikumam ir jābūt parakstītam, un tajā skaidri jānorāda, kurai tiesai tas ir adresēts, kas to iesniedz, ar kādu jautājumu tas ir saistīts un kāds ir tā mērķis. Pieteikums ir jāiesniedz noteiktā eksemplāru skaitā ar pielikumiem tā, lai viens eksemplārs paliek tiesā un vienu eksemplāru un nepieciešamos pielikumus saņem katra puse. Ja puse neiesniedz pieteikumu un pielikumus nepieciešamajā eksemplāru skaitā, tiesa uz attiecīgās puses rēķina sagatavo kopijas. Izskatīšanā esošas lietas gadījumā ir jānorāda lietas numurs. Papildus vispārīgajiem nosacījumiem prasības pieteikumā būtu jānorāda pušu vai to pārstāvju vārdi un uzvārdi, ja iespējams, arī dzimšanas datumi, tālruna numuri un dzīvesvietas, informācija par pušu valstisko piederību, izšķirošu faktu patiesi atspoguļojums un pierādījumi, uz kuriem prasītājs balstās, kā arī skaidri jānorāda, kāds ir prasītāja mērķis. Ja puse ir juridiska persona, prasības pieteikumā ir jānorāda tās nosaukums vai uzņēmuma nosaukums, juridiskā adrese un identifikācijas numurs, ja tāds ir piešķirts. Ja puse ir ārvalstu struktūra, prasības pieteikumam ir jāpievieno izraksts no reģistra, kurā ārvalstu struktūra ir reģistrēta. Ja puse ir privātpersona, kura veic uzņēmējdarbību, prasības pieteikumā ir jāiekļauj uzņēmuma nosaukums, juridiskā adrese un identifikācijas numurs, ja tāds ir piešķirts. Ja puse ir valsts, prasības pieteikumā ir jānorāda valsts nosaukums un attiecīgā valsts iestāde, kas pārstāvēs valsti. Lai padarītu tiesvedību elastīgāku un palīdzētu tiesvedībā iesaistītajām pusēm, Slovākijas Republikas Tieslietu ministrijas (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) tīmekļa vietnē ir iekļauti paraugi (veidlapas) noteiktām prasībām tiesvedības uzsākšanai. Paraugu ir iespējams lejupielādēt un aizpildīt. Veidlapā ir precīzi norādīts, kāda informācija prasītājam ir jāsniedz. Aizpildītu formu var nosūtīt neparakstītu vai parakstītu ar apliecinātu elektronisko parakstu, izmantojot apstiprinātu apliecinājumu. Ja prasītājs nosūta pieteikumu bez apliecināta elektroniskā paraksta, prasītāja pienākums ir papildināt pieteikumu papīra formā.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Ierosinot prasību, ir jāmaksā tiesas nodeva. Tiesas nodeva ir jāmaksā pusei, kura ierosina prasību (ieteikuma iesniedzējam/prasītājam), ja vien tā nav atbrīvota no pienākuma maksāt tiesas nodevu pēc pieprasījuma vai atbrīvota no samaksas saskaņā ar likumu. Tiesas nodevas apmēru nosaka saskaņā ar tiesas nodevu sarakstu, kas ir Likuma Nr. 71/1992 par tiesas nodevām un nodevu par izrakstu no sodāmības reģistra (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) pielikums. Nodevas apmērs ir norādīts nodevu sarakstā kā procentuālā daļa no nodevas pamata kā fiksēta summa. Tiesas nodeva ir jāmaksā, iesniedzot prasības pieteikumu. Ja nodeva netiek samaksāta, iesniedzot pieteikumu procedūras uzsākšanai, tiesa uzdod maksātājam samaksāt nodevu tiesas noteiktā termiņā, parasti 10 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas; ja nodeva netiek samaksāta noteiktajā termiņā, tiesa aptur lietas izskatīšanu. Maksātājs pieprasījumā ir jāinformē par nodevas nesamaksāšanas sekām.

Advokāta pārstāvība civillietās Slovākijas Republikā nav obligāta.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Sk. sadaļu "Juridiskā palīdzība — Slovākija".

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Par prasības celšanas dienu tiek uzskatīta diena, kurā prasības pieteikums ir iesniegts tiesā. Tiesa sniedz prasītājam apstiprinājumu par to, ka prasība ir celta un reģistrēta tiesas reģistrā.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesa lūdz pusei papildināt vai izlabot nepareizu, nepilnīgu vai nesaprotamu pieteikumu tiesas noteiktā termiņā, kas nedrīkst būt īsāks par 10 dienām. Citus iesniegtos dokumentus, kuru saturs neatbilst informācijai, kas nepieciešama tiesvedības uzsākšanai, ja tie netiek atbilstoši izlaboti vai papildināti, tiesa ignorē. Pusēm un to pārstāvjiem ir tiesības piekļūt izskatītās lietas materiāliem un iegūt to izrakstus, kopijas un fotokopijas, kā arī lūgt tiesai izgatavot kopijas par attiecīgu samaksu.

Gatavojoties tiesas sēdei, tiesa izsniedz atbildētājam pieteikumu par tiesvedības uzsākšanu (prasības celšanu) kopā ar prasības eksemplāru un pielikumiem. Iesniegšana notiek personiski, un pusēm ir jāsniedz atbilstoši norādījumi. Atbildētāja paskaidrojumus tiesa nekavējoties nosūta prasītājam. Ja nepieciešams atbilstoši lietas būtībai vai apstākļiem, tiesa ar lēmumu var noteikt atbildētājam pienākumu sniegt rakstiskus paskaidrojumus attiecībā uz lietu un gadījumā, ja atbildētājs nepiekrīt prasībai pilnībā, uzskaitīt paskaidrojumā faktus, kas ir izšķiroši atbildētāja aizstāvībai, pievienot dokumentus, ar kuriem atbildētājs pamato savu aizstāvību, un apzināt pierādījumus, kuros dokumentēti atbildētāja apgalvojumi. Termiņu paskaidrojumu iesniegšanai nosaka tiesa.

Ja vien Civillietu strīdu risināšanas kodeksā vai citos īpašos tiesību aktos nav noteikts citādi, tiesa uzdod lietas izskatīšanu, lai pieņemtu lēmumu attiecīgajā jautājumā, izsaucot uz tiesu puses un citus dalībniekus, kuru klātbūtne ir nepieciešama.

Lapa atjaunināta: 22/04/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.